

Forebyggelse af brug af stoffer hos meget unge mandlige asylansøgere i modtagelsescentre

Retningslinjer for gruppesamtaler

Retningslinjer for gruppesamtaler om brug af stoffer med meget unge mandlige asylansøgere i modtagelsescentre

**Til brug i forbindelse med EUAA's animation
"Overalt er der liv".**

Marts 2025

Den 19. januar 2022 blev Det Europæiske Asylstøttekontor (EASO) til Den Europæiske Unions Asylagentur (EUAA). Alle henvisninger til EASO og EASO-produkter og -organer skal forstås som henvisninger til EUAA.

Manuskript afsluttet i marts 2025

Hverken Den Europæiske Unions Asylagentur (EUAA) eller personer, der handler på vegne af EUAA, er ansvarlige for, hvordan nedenstående oplysninger anvendes.

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2025

PDF ISBN 978-92-9410-578-3 doi:10.2847/8991720 BZ-01-25-014-DA-N

© Den Europæiske Unions Asylagentur (EUAA), 2025

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Ved enhver anvendelse eller gengivelse af elementer, der ikke ejes af EUAA, kan det være nødvendigt at indhente tilladelse direkte fra de respektive rettighedshavere. EUAA har ikke ophavsretten for så vidt angår følgende elementer:

Forsideillustration: Animation "Overalt er der liv" © EUAA, 2024.

Om retningslinjerne

Hvorfor er disse retningslinjer blevet udarbejdet? Brug af stoffer er blevet identificeret som et mærkbart fænomen i modtagecentre i EU's medlemsstater og de associerede Schengenlande ⁽¹⁾. EUAA sætter derfor fokus på forebyggelse i arbejdet med asylansøgere, navnlig meget unge mandlige asylansøgere, der er blevet identificeret som værende den gruppe, der er mest udsat. Disse retningslinjer er udarbejdet med henblik på at supplere og blive anvendt i forbindelse med EUAA's animation om forebyggelse af brug af stoffer ⁽²⁾. Begge har til formål at hjælpe modtagelsespersonale med at gennemføre forebyggende samtaler med meget unge mandlige asylansøgere.

Hvordan er disse retningslinjer blevet udarbejdet? EUAA's sårbarhedsteam har udarbejdet disse retningslinjer med støtte fra eksperter fra medlemsstaterne, der beskæftiger sig med brug af stoffer og forebyggelse af brug af stoffer samt med sårbarhed og mental sundhed. En central del af processen var høringen af eksperter fra Den Europæiske Unions Narkotikaagentur.

Hvem er disse retningslinjer henvendt til? Disse retningslinjer er rettet mod fagfolk, der arbejder med meget unge mandlige asylansøgere i modtagelsescentre, herunder socialarbejdere, rådgivere, psykologer og lærere. De kan også være nyttige for modtagelsespersonale med andre profiler, som er uddannet inden for psykosocialt arbejde.

Sådan anvendes disse retningslinjer. Efter en indledning er retningslinjerne inddelt i to hovedafsnit. Det første afsnit redegør for EUAA's animation om forebyggelse af brug af stoffer og animationens formål. I andet afsnit gives tips til, hvordan man kan gennemføre gruppesamtaler med meget unge mandlige asylansøgere med brug af animationen som værktøj. Bilagene indeholder en kort oversigt over emnerne brug af stoffer og forebyggelse af brug af stoffer for at lette forståelsen for modtagelsespersonale, der skal facilitere gruppesamtaler med meget unge mandlige asylansøgere.

Hvordan hænger retningslinjerne sammen med andre EUAA-værktøjer? Retningslinjerne supplerer andre EUAA-ressourcer om mental sundhed og trivsel, psykopædagogik ⁽³⁾ og psykosocial bevidsthed hos førstelinjemedarbejdere ⁽⁴⁾. Animationen er en del af EUAA's Let's Speak Asylum-portal (informationsformidling i forbindelse med modtagelse) ⁽⁵⁾. Alle EUAA's praktiske værktøjer findes online på EUAA's websted: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

⁽¹⁾ De 27 EU-medlemsstater plus Island, Liechtenstein, Norge og Schweiz.

⁽²⁾ EUAA, "Prevention of substance use" (forebyggelse af brug af stoffer), EUAA's YouTube-kanal, 13. december 2024, besøgt 6. februar 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=nsJPFgE517o&t=36s>. Animationen findes på engelsk samt på de 8 sprog, der er de hyppigst talte af personer, der ankommer til Europa og ansøger om international beskyttelse. Den er desuden tekstatet på 22 EU-sprog.

⁽³⁾ EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part I. for Senior Management* (praktisk vejledning om mental sundhed og trivsel hos ansøgere om international beskyttelse – Del I. for den øverste ledelse), november 2024, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management>; EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part II. for those working in the first line* (praktisk vejledning om mental sundhed og trivsel hos ansøgere om international beskyttelse – Del II. for førstelinjemedarbejdere), november 2024, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>; EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part III. (praktisk vejledning om mental sundhed og trivsel hos ansøgere om international beskyttelse – Del III. Toolbox for the implementation of mental health and psychosocial support (værktøjskasse til iværksættelse af støtte til fremme af mental sundhed og psykosocial støtte)*, november 2024, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-iii-toolbox>; EUAA, *How can I support my child during difficult times* (hvordan kan jeg støtte mit barn i vanskelige tider?), juni 2023, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/how-can-i-support-my-child-during-difficult-times>; EUAA, *How can I deal with situations in which my parents seem sad, worried, or angry* (hvordan kan jeg håndtere situationer, hvor mine forældre virker triste, bekymrede eller vrede?), juni 2023, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/how-can-i-deal-situations-which-my-parents-seem-sad-worried-or-angry>; EUAA, *How to handle situations when my friend or sibling is sad, angry or does dangerous things* (hvordan kan jeg håndtere situationer, hvor min ven eller søskende er trist, vred eller gør farlige ting?), juni 2023, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/how-handle-situations-when-my-friend-or-sibling-sad-angry-or-does-dangerous-things>.

⁽⁴⁾ EUAA, "Psychological First Aid" (psykologisk førstehjælp), EUAA's YouTube-kanal, 26. juni 2023, besøgt 6. februar 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=kbcCUeng8U> ledsaget af [instrukser](#).

⁽⁵⁾ EUAA, Let's Speak Asylum-portalen, januar 2023, besøgt 23. februar 2025, <https://lsa.euaa.europa.eu/>.

Indhold

Liste over forkortelser	5
1. Indledning.....	6
1.1. Formålet med disse retningslinjer	7
1.2. Hvem er disse retningslinjer henvendt til?.....	8
2. EUAA's animation om forebyggelse af brug af stoffer	9
2.1. Formål og målgruppe	9
2.2. Hovedbudskaber, -temaer og symboler	10
2.3. Handling	11
3. Sådan føres gruppesamtaler med meget unge mandlige asylansøgere ved hjælp af EUAA's animation	12
3.1. Forberedelse og sikkerhedsforanstaltninger	12
3.2. Facilitering af gruppesamtale	13
3.2.1. Indledning til gruppesamtalen	14
3.2.2. Tips til at facilitere gruppesamtalen – fase 1.....	15
3.2.3. Tips til at facilitere gruppesamtalen – fase 2.....	17
3.2.4. Afslutning af gruppesamtalen	18
Bilag om yderligere information til medarbejdere, der tilrettelægger forebyggende gruppesamtaler.....	20
Bilag I. Brug af stoffer, og hvordan unge påvirkes	20
Bilag II. Hvad forstås ved effektiv forebyggelse af brug af stoffer	22

Liste over forkortelser

Forkortelse	Definition
EU	Den Europæiske Union
EU+-landene	EU-medlemsstaterne samt Island, Liechtenstein, Norge og Schweiz.
EUDA	Den Europæiske Unions Narkotikaagentur
EUPC	europæiske forebyggelseslæseplaner
EUAA	Den Europæiske Unions Asylagentur
flygtningekonventionen	FN-konventionen af 1951 om flygtnings retsstilling og protokollen af 1967 hertil (i EU's asylovgivning og af EU-Domstolen benævnt "Genèvekonventionen")
REITOX	Réseau Européen d'Information sur les Drogues et les Toxicomanies (Det Europæiske Informationsnet for Narkotika og Narkotikamisbrug)

1. Indledning

Ifølge nylige EUA-undersøgelser er brug af stoffer et mærkbart fænomen i modtagecentre i Europa og er et af de tre vigtigste problemer inden for mental sundhed og advarselssignaler om kritiske hændelser ⁽⁶⁾. En mere dybdegående analyse af emnet foretaget af Den Europæiske Unions Narkotikaagentur (EUDA) og Den Europæiske Unions Asylagentur (EUA) ⁽⁷⁾ viste, at brug af stoffer – ifølge modtagelsespersonale i EU-medlemsstaterne og de associerede Schengenlande (EU+-landene) – enten er et stort (27 %) eller et lejlighedsvist problem (50 %) i modtagecentre ⁽⁸⁾.

De identificerede årsager er relateret til oplevelser, der har fundet sted før eller under rejsen og efter ankomsten. De omfatter traumatiske hændelser i oprindelseslande eller under transit, tab af fællesskab og social støtte, manglende deltagelse i meningsfulde aktiviteter, usikkerhed i forbindelse med langvarige asylprocedurer eller arbejdsløshed i modtagerlande ⁽⁹⁾. Blandt de mest markante konsekvenser, der er set i forbindelse med asylansøgere brug af alkohol, ulovlige stoffer og receptpligtig medicin, er mentale sundhedsproblemer, sociale problemer som arbejdsløshed, konflikter med familie, andre beboere eller personale samt aggression og i mindre omfang ligegyldighed over for uddannelse samt uddannelsesmæssige problemer.

Enlige unge mandlige asylansøgere, herunder meget unge samt uledsagede mindreårige, er ifølge undersøgelse den gruppe, der er mest udsat. Ligesom deres jævnaldrende fra EU+-landene kan meget unge mandlige asylansøgere være tilbøjelige til at udvise risikoadfærd og eksperimentere, også med brug af stoffer. De kan udvise en sårbarhed i den henseende på grund af de risici, der er forbundet med deres rejse, og de store forandringer, de udsættes for, når de ankommer og ansøger om international beskyttelse i et nyt land. Mange oplever usikkerhed, mens de venter på at få en afgørelse om deres ansøgning om international beskyttelse. Desuden står de asylansøgere, der ankommer uledsaget til Europa, over for den udfordring at være alene om at skulle håndtere situationen, fordi deres familie, venner og bekendte oftest er langt væk.

For at løse disse problemer har EUA udviklet animationsfilmen ”Overalt er der liv”, som er målrettet meget unge asylansøgere i modtagelsescentre i EU+-landene. Den kan bruges

⁽⁶⁾ EASO, *Mental health of applicants for international protection in Europe – Initial mapping report (mental sundhed hos ansøgere om international beskyttelse i Europa – indledende oversigtsrapport)*, juli 2020, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/report-mental-health-applicants>; EASO, *Consultations with Applicants for International Protection on Mental Health, A participatory approach – supported by Member State authorities and civil society (samtaler om mental sundhed, en deltagerorienteret tilgang med ansøgere om international beskyttelse – støttet af medlemsstaternes myndigheder og civilsamfundet)*, december 2021, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/consultation-applicants-international-protection-mental-health>; EUA, *Critical incident management in the field of asylum and reception (håndtering af kritiske hændelser på asyl- og modtagelsesområdet)*, 2022, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/critical-incident-management-field-asylum-and-reception>.

⁽⁷⁾ EMCDDA-EUA, *Professionals working in reception centres in Europe: an overview of drug related challenges and support needs* (fagfolk, der arbejder i modtagelsescentre i Europa: en oversigt over narkotikarelaterede udfordringer og støttebehov), oktober 2023, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/professionals-working-reception-centres-europe-overview-drug-related-challenges-and-support-needs>.

⁽⁸⁾ Ibid., s. 21.

⁽⁹⁾ Ibid., s. 21-22.

som værktøj til at facilitere forebyggelsessamtaler og potentielt andre relevante initiativer i centrene.

1.1. Formålet med disse retningslinjer

Retningslinjerne giver tips til at anvende EUAA-animationen ”Overalt er der liv” til at tale om nedenstående emner med meget unge mandlige asylansøgere:

- hvordan meget unge mandlige asylansøgere oplever livet i modtagelsescentre, og hvad der optager dem mest
- hvad der er vigtigt at fokusere på, mens de venter på at få afgjort deres asylsag
- socialisering, og hvordan man fastholder relationer under opholdet i et modtagecenter
- motivation for at håndtere situationen på en positiv måde positiv ved hjælp af de ressourcer, der er til rådighed.

Retningslinjerne giver desuden et kort overblik over:

- brug af stoffer, udviklingen frem mod problematisk stofmisbrug samt misbrugsrelaterede lidelser med fokus på unge ([Bilag I. Brug af stoffer, og hvordan unge påvirkes](#));
- forebyggelse af brug af stoffer, med fokus på sunde miljøer og sociale relationer ([Bilag II. Hvad forstås ved effektiv forebyggelse af brug af stoffer](#)).

Oversigterne i bilagene hjælper modtagelsespersonale med at få en generel forståelse af de to emner, der behandles.

Følgende er ikke omfattet af disse retningslinjer:

- misbrugsrelaterede lidelser og dermed forbundne skader
- typer af stoffer, der er almindeligt brugt i Europa, og deres virkninger.

Disse emner må ikke indgå i samtaler baseret på EUAA's animation. Hvis der i en samtale med en meget ung mandlig asylansøger viser sig at være et behov for at drøfte virkninger af brug af stoffer, eller hvordan man får støtte, anbefales det at konsultere fagfolk eller ressourcer som f.eks. EUDA's Europæiske Informationsnet for Narkotika og Narkotikamisbrug (REITOX) ⁽¹⁰⁾ og certificerede undervisere under de europæiske forebyggelseslæseplaner (EUPC) ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ EUDA, "REITOX network of national focal points", EUDA's hjemmeside, besøgt 15. januar 2025, https://www.euda.europa.eu/about/partners/reitox_en. REITOX er EUDA-netværket af aktører inden for narkotikaovervågning på nationalt plan. Det består af 30 udpegede nationale institutioner eller agenturer, der er ansvarlige for dataindsamling og rapportering om narkotika og narkotikamisbrug. Disse institutioner kaldes "nationale kontaktpunkter" eller "nationale narkotikaobservatorier".

⁽¹¹⁾ EUDA, "European Prevention Curriculum (EUPC): list of trainers and master trainers" (europæiske forebyggelseslæseplaner: liste over undervisere og master-undervisere), EUDA's websted, besøgt 15. januar 2025, https://www.euda.europa.eu/best-practice/european-prevention-curriculum-eupc/list-of-trainers_en. Der findes en liste over undervisere opdelt efter land.

1.2. Hvem er disse retningslinjer henvendt til?

Disse retningslinjer er rettet mod fagfolk, der arbejder med meget unge mandlige asylansøgere, herunder socialarbejdere, rådgivere, psykologer, sårbarhedsmedarbejdere, lærere samt modtagelsesmedarbejdere med andre profiler, som har en baggrund eller uddannelse inden for psykosocialt arbejde. Tolke og kulturformidlere, der medvirker ved gruppesamtaler med meget unge mandlige asylansøgere, kan også have nytte af retningslinjerne.

Modtagelsespersonale, der deltager i sådanne samtaler, forventes ikke at have ekspertise inden for brug af stoffer eller at kunne give information om dette.

2. EUAA's animation om forebyggelse af brug af stoffer

EUAA's animation om forebyggelse af brug af stoffer er tilpasset den tilgang til mental sundhed og psykosocial støtte, som humanitære aktører i vid udstrækning anvender i vore dage. Tilgangen anerkender vigtigheden af forebyggende mental sundhedspleje for asylansøgere. Det indebærer at tage hånd om en asylansøgers psykosociale behov lige fra ankomsten ved at stille grundlæggende tjenester og sikkerhed til rådighed og styrke inddragelse i fællesskabet, familiebånd, sociale netværk og psykopædagogik under hele asylansøgerens ophold for at mindske risikoen for negative håndteringsstrategier, f.eks. brug af stoffer, samtidig med at der opbygges modstandskraft⁽¹²⁾.

Animationen følger også EUDA's evidensbaserede tilgang til forebyggelse af brug af stoffer, som understøtter skabelse af miljøer, der ikke indbyder til brug af stoffer, opbygning af sunde sociale relationer og inddragelse af personer i risikogruppen i meningsfulde daglige aktiviteter.

Animationen er udviklet til at hjælpe førstelinjemedarbejdere med at skabe kontakt til meget unge mandlige asylansøgere, idet den skal gøre det lettere for dem at tale om udfordringer, og hvordan de unge kan bruge deres tid i modtagelsescentret konstruktivt. Animationen undgår at fokusere på selve brugen af stoffer og gør ikke brug af budskaber om forbud, advarsler eller straf, da det har vist sig ikke at virke, når det gælder forebyggelse af stofmisbrug hos unge.

2.1. Formål og målgruppe

Animationen er rettet mod meget unge mandlige asylansøgere (14-17 år) og har til formål at forebygge mod brug af stoffer og negative håndteringsstrategier. Præmissen er, at negative håndteringsstrategier, herunder brug af stoffer, hos meget unge mandlige asylansøgere, kan forebygges ved at anlægge en bred tilgang til deres situation. Det omfatter en samtale (gruppesamtale) om de forandringer, de unge er udsat for, deres følelser og de ressourcer, der er til rådighed i modtagelsescentret, f.eks. social støtte og aktiviteter som sport og undervisning. Samtalen skal tilskynde dem til at bruge deres tid i modtagecentret på en sund og konstruktiv måde, mens de venter på at få afgjort deres asylsag⁽¹³⁾.

Animationen skal vises til meget unge mandlige asylansøgere, der ikke har erfaring med brug af stoffer, eller som har erfaring med lejlighedsvis eller eksperimentel brug. Det tilrådes ikke at

⁽¹²⁾ EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part I. for Senior Management (praktiske vejledning om mental sundhed og trivsel for ansøgere om international beskyttelse – Del 1. for den øverste ledelse)*, november 2024, s. 29-30, besøgt 19. marts 2025, <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management>.

⁽¹³⁾ Betydningen af disse udtryk kan findes i [Bilag I. Brug af stoffer, og hvordan unge påvirkes](#).

anvende animationen til forebyggende samtaler med meget unge mandlige asylansøgere, der har erfaring med hyppig eller skadelig brug af stoffer eller afhængighed.

Animationen skal vises til meget unge mandlige asylansøgere, når de er blevet registreret og indkvarteret i modtagecentret. Den er udviklet til at blive vist i den periode, hvor de venter på en afgørelse, hvilket kan være flere måneder. Tiden kan bruges til at hjælpe de unge med at opnå viden og færdigheder, de kan bruge i deres tilværelse efter asylafgørelsen og deres ophold i modtagecentret. Det er i den forbindelse vigtigt, at de unge er bekendt med alle de ressourcer, der er til rådighed i modtagecentret, for at forebygge mod negative håndteringsstrategier.

2.2. Hovedbudskaber, -temaer og symboler

Animationen har følgende **hovedbudskaber** til meget unge mandlige asylansøgere i modtagecentre.

De udfordringer, du møder, er berettigede og anerkendes:

- de følelser, du gennemlever efter ankomsten, og mens du venter på at få afgjort din asylsag, f.eks. bekymring, stress, frustration og håb, er naturlige og berettigede
- negative håndteringsstrategier, som f.eks. brug af stoffer, kan for nogle være en måde at håndtere usikkerhed og bekymringer på, og vi kan tale om, hvorfor det forholder sig sådan.

Der findes en række muligheder for at håndtere situationen og udnytte tiden i modtagecentret på en god måde:

- der er adgang til ressourcer, som kan hjælpe dig med at gøre brug af positive håndteringsstrategier:
 - kontakt modtagelses- og det psykosociale personale for at få information og støtte
 - kontakt sundhedspersonalet for at få håndteret eventuelle helbredsproblemer eller symptomer
 - kontakt andre beboere for at skabe relationer og socialisere
 - vær aktiv og deltag i gruppeaktiviteter
- stol på dine styrker, ressourcer og robusthed.

Animationens **hovedtemaer** er:

- ensomhed, venskab og valg af venner
- socialisering i et nyt land
- tilpasning (f.eks. at lære det lokale sprog)
- negative håndteringsstrategier (f.eks. brug af stoffer)

- ønsker for fremtiden (f.eks. fremtidigt erhverv)
- positive håndteringsstrategier samt ressourcer, der er til rådighed i modtagecentret
- hvem du kan kontakte, og hvem du kan stole på, mens du venter på at få afgjort din asylsag.

Animationen anvender **symboler**, herunder en drage, en bilmekaniker og skyer, til at repræsentere og behandle ovennævnte temaer på tværs af lande og kontekster (symbolernes betydning kan findes i afsnit [3.2. Facilitering af gruppesamtale](#)).

2.3. Handling

Animationen viser Ahmad, en 16-årig afghansk dreng, der har opholdt sig i et modtagecenter i flere måneder som uledsaget asylansøger. Han fortæller om sine blandede følelser og bekymringer ved ankomsten, og om, hvordan han håndterede situationen godt, mens han ventede på at få afgjort sin asylsag, og hvordan han undgik negativ adfærd som brug af stoffer. Ahmad søgte støtte hos personalet, deltog i gruppeaktiviteter og fik venner, hvilket hjalp ham til at få det bedre og føle sig som en del af beboerfællesskabet, hvilket igen hjalp ham til at bekymre sig mindre og være mere engageret.

Animationen viser Ahmad under hans ophold i to forskellige modtagelsescentre. Først opholder han sig i et containerbaseret center med en blandet beboersammensætning, hvorefter han bliver overført til et specialiseret center for uledsagede mindreårige.

NB! Animationen er generel og udviklet til brug i alle EU+-lande. Den modtagelseskontekst, der skildres, kan derfor være mere realistisk for nogle EU+-lande end for andre.

3. Sådan føres gruppesamtaler med meget unge mandlige asylansøgere ved hjælp af EUAA's animation

Gruppesamtaler bør finde sted i modtagecentre med adgang til fritids-, støtte- og undervisningsaktiviteter for unge asylansøgere (internt eller gennem formidling). Dette anses for at være en afgørende forudsætning for at tilrettelægge sådanne forebyggende samtaler. Det er desuden altid en god idé at lade samtalerne indgå i en bredere vifte af psykosocial støtte og støtte til fritidsaktiviteter, der stilles til rådighed for modtagecentres beboere.

3.1. Forberedelse og sikkerhedsforanstaltninger

Gruppens sammensætning og rammer

- 6 til 10 meget unge mandlige asylansøgere (14-17 år), uledsagede, ledsaget separat eller i en blandet gruppe.
- Meget unge mandlige asylansøgere, som ikke er stofbrugere, eller som har erfaring med moderat eller sporadisk brug af stoffer.
- 60 til 90 minutters samtale med 15 minutters pause, hvis samtalen varer længere end 90 minutter.

Tidspunkt

- Begynd tidligst fra og med måned to, efter at alle modtagelsesprocedurer, herunder indkvartering, er afsluttet, og deltagerne føler, at de er faldet lidt til.
- Planlæg samtalerne til tidspunkter, hvor deltagerne ikke har andre ting, de skal (undervisning, sprogkursus, sport).

Deltagelse garanteret. Sørg for, at alle interesserede unge får mulighed for at deltage.

Deltagelse på et informeret og frivilligt grundlag. Sørg for, at deltagerne og deres omsorgspersoner/værger orienteres forinden, så de ved, hvad formålet med samtalen er og kender dens format, og accepterer at deltage. Sørg for, at I er enige om tidspunktet for samtalen.

Støtte til rådighed. Oplys deltagerne om, at de kan få opfølgende støtte fra en socialarbejder eller mentor, hvis de har brug for det.

Sikkert rum

- Ansøgere, der har et alvorligt psykisk traume eller gennemgår en psykisk krise, må ikke deltage i en gruppesamtale, da det er vigtigt at undgå, at en samtale forværrer en allerede eksisterende psykisk krise.
- Sørg for, at en deltager, der kommer i en stresstilstand under samtalen, straks får specialiseret støtte og senere om nødvendigt får mulighed for en individuel samtale.
- Sørg for debriefing med tolken efter samtalen, især hvis han/hun er tidligere asylansøger.

Samtaletilgang

- Tilskynd alle deltagere til at bidrage, men pres dem ikke til det. Passiv deltagelse har også nytte.
- Betragt fremlagte meninger som værdifulde i sig selv, og undgå at behandle dem som værende "rigtige eller forkerte".
- Stil opfølgende spørgsmål for at få en forståelse af deltagernes tanker og reaktioner. Vær åben over for de forskellige reaktioner, deltagerne kan give udtryk for: bifald, bedømmelse, følelser, kritik, spørgsmål eller tøven.

Sprog og tolkning

- Facilitatorerne bør tale deltagernes sprog eller samarbejde med en tolk eller kulturformidler.
- Tolk bør orienteres om samtalens formål og disse retningslinjer.
- Sproget skal være alderssvarende, enkelt, empatisk og inddragende.
- Deltagerne bør have et fælles sprog (modersmål eller andetsprog). Grupper med blandede sprog kræver flere tolke, hvilket kan forsinke samtalen og påvirke gruppedynamikken.

3.2. Facilitering af gruppesamtale

Gruppesamtalen skal ledes af en facilitator med støtte fra en tolk eller kulturformidler efter behov. Facilitatoren og tolken bør se animationen inden samtalen og også mødes forinden for at afklare formålet med samtalen og fastlægge samtalens form og struktur.

Det anbefales at lade samtalen foregå i to faser med en indledende og en afsluttende fase.

Forløb	Varighed	Formål	Hvordan
Indledning	10 min.	Varm gruppen af unge op til samtalen, og fastsæt reglerne.	• Præsenter hinanden. • Hurtigt spil.
Fase 1	40 min.	Drøft animationens hovedtemaer, og priorité dem, deltagerne udvælger.	• Vis den fulde animation. • Vis vigtige scener i animationen igen.
Pause (15 minutter)			
Fase 2	15 min	Oplys deltagerne om de ressourcer, der er til rådighed i det pågældende modtagecenter.	• Giv relevant information, og udlevér andet tilgængeligt visuelt materiale.
Afslutning	10 min.	Anerkend vigtigheden af de unges deltagelse, og tilskynd dem til at fortælle om indtryk fra selve gruppesamtalen.	• En kort runde med alle deltagere.

3.2.1. Indledning til gruppesamtalen

Fordeling af siddepladser

Det anbefales at stille stolene i en halvcirkel, hvor også facilitatoren og tolken skal sidde. Sørg for, at alle har et lige godt udsyn til skærmen.

Opvarmning

- Alle deltagerne præsenterer sig selv, hvis de ikke kender hinanden i forvejen ⁽¹⁴⁾.
- Spil et hurtigt spil ⁽¹⁵⁾, hvis det fremmer en rar stemning.
- Hvis alle kender hinanden i forvejen, kan du gå direkte videre til næste trin.

Fastsæt regler for gruppesamtalen

Inden I går i gang, skal I sammen fastsætte nogle regler for gruppesamtalen, f.eks:

- man skal lytte til hinanden
- man skal respektere forskellige holdninger
- man skal være til stede (ingen telefoner/ingen gåen ind/ud af lokalet).

Oplys:

- om samtalsens formål og varighed
- at samtalen ikke er relateret til behandlingen af deres asylansøgning

⁽¹⁴⁾ Deltagerne kan f.eks. kaste en bold til hinanden. Deltageren med bolden præsenterer sig selv ved at sige sit navn og nævne en af sine interesser og kaster derefter bolden videre til den næste deltager.

⁽¹⁵⁾ Et hurtigt spil kan f.eks. være at spørge hver deltager, hvad de godt kan lide (yndlingssport, -frugt, -tidspunkt på dagen), og bede dem forklare hvorfor. Sørg for, at der gives korte svar.

- at der ikke findes rigtige eller forkerte svar, og at det vigtige er at have en samtale baseret på fælles indtryk og meninger ud fra animationen
- at deltagerne kan forlade samtalen når som helst, hvis de ikke føler sig godt tilpas.

Se animationen: Afspil animationen, som varer 2,51 minutter, for gruppen.

Begynd med at stille spørgsmålet: "Er der noget i denne animation, der gør indtryk på dig?"

3.2.2. Tips til at facilitere gruppesamtalen – fase 1

Identifikation og drøftelse af emner af interesse for deltagerne.

Samtalen skal undersøge, hvordan deltagerne reagerer på animationen, og identificere emner, der interesserer dem, uden at påtvinge dem idéer. Forskellige grupper af meget unge mandlige asylansøgere kan have fokus på forskellige temaer afhængigt af deres personlige forhold, baggrund osv. Temaerne kan være ensomhed, tilpasning til et nyt land, karrieremål. Nogle vælger måske også at tale om stoffer og kriminalitet. Alle emner, der tages op, kan drøftes, men facilitatorerne skal sikre, at der holdes fokus på forebyggelse samt styrkelse af deltagernes robusthed.

Nedenfor finder du tips til at bruge temaerne og symbolerne fra animationen som grundlag for en meningsfuld samtale. I "zoom ind"-afsnittet beskrives de respektive centrale dele af animationen.

Animation om forebyggelse af stofmisbrug "Overalt er der liv" – hovedtemaer	
Første møde med modtagecentret og et nyt sted	
Tid: 00.00 – 00.35	
Hoved-budskaber	De udfordringer, du møder, og de følelser, du rammes af ved ankomsten til det nye land, er berettigede og anerkendes.
Vejledende spørgsmål	Det kan være udfordrende at komme til et nyt land. Når du ser tilbage på din oplevelse, hvad var det så, du fandt udfordrende, og hvad fandt du var positivt og nyttigt? Det kan være vanskeligt at orientere sig på et nyt sted. Når du ser tilbage på din oplevelse, hvad er det så, du fandt udfordrende, og hvad fandt du var positivt og nyttigt?
Samtaleemner	• sprog • ny kultur og nye regler • andre emner rejst af deltagerne
Hoved-symboler	Containerbygninger: repræsenterer den tidsmæssige fase af asylansøgernes liv.
Zoom ind på animationens handling. Ahmad, en 16-årig uledsaget dreng fra Afghanistan, ankommer til et modtagecenter med containerbygninger. Han føler sig usikker og utryg i de nye omgivelser. Han oplever ensomhed, kulturelle forskelle og behovet for at lære reglerne det nye sted.	

Bekymringer med hensyn til tilpasning til et nyt land		Tid: 00.35 – 1.20
Hoved-budskaber	De udfordringer, du møder, og de følelser, du rammes af, når du skal tilpasse dig til livet i modtagecentret og en ny kultur, er berettigede og anerkendes.	
Vejledende spørgsmål	Hvis man keder sig eller er bekymret under opholdet på et modtagecenter, hvad tror du så, der kan hjælpe en med at få det bedre? Hvad tror du kan hjælpe en sådan person med at få det bedre?	
Samtaleemner	• ensomhed • kedsomhed • hjemlænsel efter familie og venner • angst for tilpasning og afgørelsen på asylansøgningen • valg af rette venner • negative håndteringsstrategier (ryge, drikke, tage stoffer) • andre emner rejst af deltagerne	
Hoved-symboler	Skyer: repræsenterer tiden, der går; at være frakoblet fra virkeligheden. Natten: repræsenterer dårligt humør, aktiviteter med negative konsekvenser, tristhed.	
Zoom ind på animationens handling. Ahmad sidder alene på sit værelse og kigger ud på den overskyede himmel, som symboliserer den tid, der går, uden at han har noget at tage sig til. Han føler sig ensom og overvældet af den nye situation og tænker på sin familie og sine venner derhjemme. Scenen udtrykker tristhed og bekymring, mens Ahmad kæmper for at finde ud af, hvordan han kan tilpasse sig sit nye liv. I den næste scene ser Ahmad en gruppe drenge uden for modtagecentret. Det er sent om aftenen, og de ryger og drikker og tager muligvis stoffer. Han bemærker dog også, at de heller ikke ser ud til at have det godt, og at de virker usikre på, hvordan de skal navigere i deres nye liv. Han beslutter sig for ikke at slutte sig til dem. Ahmad er klar over, at hans mål med at komme til det nye land ikke er at tage stoffer for at passe ind.		
Konstruktiv brug af tiden i modtagecentret til gavn for fremtidige mål		Tid: 1.20 – 2.38
Hoved-budskaber	Tiden i modtagecentres kan bruges på en sund og konstruktiv måde til læring og forberedelse til livet efter asylsagens afgørelse. Du er robust, og med hjælp fra venner og personale kan du føle dig inddraget og rolig, mens du venter på, at din asylsag bliver afgjort.	

Vejledende spørgsmål	Hvorfor er det vigtigt at have gode venner? Hvad indebærer det at være en god ven? Hvad vil du gerne arbejde med, og hvorfor? Hvilke færdigheder kræver dette erhverv? Hvad sætter du mest pris på ved dit hjemland og din kultur? Hvis du fik mulighed for at producere en sekvens af denne animation – hvordan ville du så fortsætte Ahmads historie? <i>Alternativ tilgang</i> Hvad mener du om den måde, Ahmad udnyttede sin tid i modtagecentret på – er den konstruktiv? Kunne du tænke dig at gøre mere af noget af det, Ahmad gør? Har du andre idéer?
Samtaleemner	• venskab: at vælge gode venner og undgå dårligt selskab • erhverv: fokus på de færdigheder, der kræves i et fremtidigt erhverv • robusthed • betydningen af hjemlandets kultur og sprog
Hoved-symboler	Drage: repræsenterer frihed, robusthed, håb, teamwork og venskab (man ser en drage, der flyves af to personer). <i>Drageflyvning er en populær udendørssport i lande som Afghanistan og Syrien.</i> Bilmekaniker: repræsenterer et erhverv, der giver selvrealisering og uafhængighed.
Zoom ind på animationens handling. Ahmad beslutter sig for at undgå at tage stoffer for at passe ind og fokuserer i stedet på sit mål om at tilegne sig de færdigheder, der kræves i et erhverv. Skyerne uden for hans vindue forvandles til en drage, der symboliserer hans karrieremål. I den næste scene, som repræsenterer fremtiden, er Ahmad blevet ældre og arbejder nu som bilmekaniker. En efterfølgende scene viser, at Ahmad er flyttet til et specialiseret center for uledsagede mindreårige, hvor han deltager i aktiviteter, får gode venner som Huseyin og går til sprogundervisning. De tilbringer tid sammen, flyver med drager og laver lektier. En sidste scene viser Ahmad, der taler i telefon med et familiemedlem, gør klar til at dyrke sport med sine venner og mødes med sin socialarbejder. Det er et billede på, hvordan han har udnyttet sin tid i modtagecentret godt. NB! Det er ikke alle drenge, der kan lide at flyve med drage (nogle vil måske mene, at det kun er en aktivitet for små børn). I så fald kan du spørge dem, om der er en aktivitet eller et spil, de kan lide at spille med deres venner.	

3.2.3. Tips til at facilitere gruppesamtalen – fase 2

Orientering om de ressourcer, der er til rådighed for deltagerne.

Samtalen om de "udvalgte" emner vil føre til en snak om de ressourcer, der er til rådighed i modtagecentret for at hjælpe meget unge mandlige asylansøgere med at bruge deres tid på en konstruktiv og sund måde.

Du skal oplyse om adgang til information, læge- og psykologhjælp, sprogundervisning, støtte til skolegang og fritids-, sports- og kulturaktiviteter.

Du skal også præsentere modtagecentrets støttepersonale, f.eks. socialarbejdere, sygeplejersker, læger og psykologer, hvis der er sådanne. Målet er at tilskynde de unge til at se modtagecentret som et fællesskab og udnytte dets ressourcer ved at søge støtte hos personalet, når de har behov for det.

Konstruktiv udnyttelse af tiden i modtagecentret til at få information, støtte og vejledning		Tid: 1.41 – 2.10
Hoved-budskaber	Modtagecentret giver adgang til ressourcer, der kan hjælpe dig med at bruge tiden på en sund måde. Giv udtryk for dine behov over for det relevante personale. Søg støtte, og stil spørgsmål, når du har brug for information og vejledning.	
Vejledende spørgsmål	Ved du, hvornår du kan kontakte personalet for at få støtte? Ved du, hvilke sociale og uddannelsesmæssige aktiviteter samt fritidsaktiviteter der er adgang til i dette modtagecenter?	
Emner til samtale	• betydningen af lægehjælp, psykosocial støtte, skolegang og sprogundervisning (nævn kun det, der er til rådighed og adgang til) • tilrettelæggelse af dagen og de fritidsaktiviteter, der er adgang til • specifikke muligheder for sociale, lægelige, uddannelsesmæssige og fritidsaktiviteter, der er til rådighed	
Hoved-symboler	Drage: repræsenterer venskab, teamwork, støtte fra jævnaldrende Modtagepersonale (sygeplejerske, modtagelsesmedarbejder): repræsenterer vigtigheden af møder mellem mennesker og af at række ud efter støtte.	
Zoom ind i animationens handling. Ahmad henvender sig til personalet for at få hjælp. Han taler med en socialarbejder for at få hjælp til det sociale liv i modtagecentret og med sygeplejersken for at få medicin mod sine smerter. Ahmads ven Huseyin søger også hjælp hos socialarbejderen, der lytter og giver vejledning og efter behov foreslår at tale med en psykolog. Animationen slutter med et budskab, der opfordrer de unge til at kontakte personalet i modtagecentret for at få hjælp.		

3.2.4. Afslutning af gruppesamtalen

Som afslutning på samtalen skal du opfordre de unge til at dele deres tanker om samtalen ved at spørge:

- Hvad syntes du var godt ved vores samtale?
- Hvad kunne have været bedre?
- Hvis du med ét ord eller billede kunne beskrive, hvordan du har det med samtalen, hvad skulle det så være?

Gå ikke tilbage til samtalen på grundlag af deres svar. Du skal blot give dem plads til at dele deres tanker og følelser. Når alle har haft mulighed for dette, skal du takke dem for deres deltagelse.

Påmindelse. Oplys de unge om, at de kan få et møde med en socialarbejder eller mentor på et passende tidspunkt, hvis de ønsker at tale mere om animationen og dens temaer eller om noget, der blev udløst af samtalen.

Bilag om yderligere information til medarbejdere, der tilrettelægger forebyggende gruppesamtaler

Nedenstående oversigter har til formål at øge den generelle forståelse af emnet brug af stoffer hos modtagelsesmedarbejdere, som skal facilitere gruppesamtaler med meget unge mandlige asylansøgere. Oversigterne er ikke tænkt som materiale, der skal anvendes i selve gruppesamtalerne.

Bilag I. Brug af stoffer, og hvordan unge påvirkes

Narkotikasituationen i EU er præget af en høj tilgængelighed af og brug af stoffer. De tilgængelige stoffer er meget forskelligartede og omfatter bl.a. en lang række psykoaktive stoffer og nye syntetiske stoffer. Stofbrugere har større risiko for at blive ramt af sundhedsskadelige virkninger som følge af indtagelse af stoffer, eventuelt ubevidst, stoffer med højere styrke eller nyere stoffer eller stofblandinger med ukendte sundhedsrisici ⁽¹⁶⁾. Brug af stoffer i europæiske lande ses både blandt voksne og unge.

Hvad forstås ved brug af stoffer? Brug af forskellige psykoaktive stoffer, der påvirker følelser, opfattelse, tankeprocesser og/eller adfærd. Der kan være tale om et eksperimenterende og ikke så hyppigt forekommende brug, som dog, afhængigt af en række faktorer, kan udvikle sig til et mereregelmæssig og ukontrollabel brug. Brug af stoffer udvikler sig ofte i tre faser, som beskrevet nedenfor.

1. Moderat og sporadisk indtag af stoffer, hvor der er tale om én blandt mange aktiviteter, der har til formål at få personen til at slappe af.
2. Ved intensiveret og eskaleret indtag er der tale om mere en mere konstant og hyppig aktivitet, der har udviklet sig til personens vigtigste fritidsaktivitet. Personens sociale og personlige funktionsevne begynder at aftage, men adfærden er stadig nogenlunde normal, og personen kan varetage de fleste af sine funktioner og ansvarsområder.
3. Tab af kontrol over brugen af stoffer og udvikling af en misbrugsrelateret lidelse betyder, at stofrelaterede aktiviteter nu er personens hovedfokus. Det er vigtigt at bemærke, at man ikke kan springe en fase over, men det, at man er nået til én fase, er ikke ensbetydende med, at man går videre til næste fase ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ EMCDDA, *Den europæiske narkotikarapport 2024: Tendenser og udvikling*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2022, EMCDDA *Den europæiske narkotikarapport 2024*, EUDA.europa.eu, 2024, besøgt 5. december 2024, <https://emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024>

⁽¹⁷⁾ EMCDDA, *European Prevention Curriculum. A Handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use* (EMCDDA, europæisk forebyggelseslæseplaner. En håndbog for meningsdannere, politikere og andre beslutningstagere inden for videnskabeligt funderet forebyggelse af stofmisbrug), Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2019, EUDA.europa.eu, s. 28-29, besøgt 19. marts 2025, https://www.euda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en. Håndbogen har til formål at uddanne fagfolk, der beskæftiger sig med at udforme beslutninger, holdninger og politikker i Europa inden for videnskabeligt funderet forebyggelse af stofmisbrug.

Hvad er en misbrugsrelateret lidelse? De fleste stofbrugere lider ikke alvorlig skade, men nogle får problemer, der i høj grad går ud over deres helbred, sociale funktionsevne og trivsel. Dette betegnes som en misbrugsrelateret lidelse (som kan have mild, moderat eller alvorlig karakter). Verdenssundhedsorganisationen (internationalt klassifikationssystem for sygdomme og lidelser, IDS 11) skelner mellem skadelig brug af stoffer og stofafhængighed. Ved skadelig brug af stoffer forstås et mønster i brugen, der forårsager skade på personens fysiske eller mentale sundhed. Ved stofafhængighed forstås brug af stoffer, der forårsager stoftrang og vanskeligheder med at kontrollere brugen, vedvarende brug på trods af negative konsekvenser, tolerance og abstinenser. Nogle mennesker kan opleve problemer i forbindelse med deres brug af stoffer uden at opfylde de kliniske tærskler for skadelig brug af stoffer eller stofafhængighed ⁽¹⁸⁾.

Narkotikamisbrug og unge. Den EU-dækkende rusmiddelundersøgelse om alkohol og andre stoffer, der gennemføres regelmæssigt blandt unge i alderen 15-16 år, viser, at disse unge især er i risiko for skadevirkninger som følge af cigaretrykning og alkoholforbrug, herunder forgiftningshændelser. Næsten en femtedel af deltagerne i undersøgelsen oplyste, at de havde et forbrug af illegale stoffer med cannabis som det hyppigste. Den ikkemedicinske brug af receptpligtige lægemidler blandt meget unge er et problem, hvor nogle unge oplyser, at de har indtaget forskellige former for beroligende midler og smertestillende midler for at prøve, hvordan det er at "være høj" af et stof ⁽¹⁹⁾. Unge, der ankommer til Europa, f.eks. ansøgere om international beskyttelse, oplever at være kommet til et samfund, der tillader brug af stoffer, og at blive udsat for de potentielle risici ved dette.

Unge mennesker afprøver eller bruger stoffer af forskellige årsager.

Gør som andre

Forældre og voksne, der jævnligt drikker alkohol, ryger eller bruger andre stoffer, skaber en opfattelse af, at det er tilladt og accepteret at bruge sådanne stoffer. Denne opfattelse skabes også af jævnaldrende og venner, der drikker eller indtager cannabis, og generelt af et samfund, der giver indtryk af, at brug af stoffer er en del af det at være ung og tilsyneladende nyde livet.

Nysgerrighed og lyst til at eksperimentere

Psykoaktive stoffer kan indtages af nysgerrighed eller for at opnå en øjeblikkelig rusvirkning, da de virker hurtigt, og de første virkninger ofte føles godt. Det kan også være, at man prøver stoffer for at eksperimentere og vise sin uafhængighed og føle sig mere voksen.

Eskapisme og selvmedicinering

Hvis et ungt menneske er frustreret og ikke har en nær ven eller en støttende omgangskreds, tyr han eller hun måske til stoffer for at opnå lindring, få energi og føle sig mere selvsikker.

⁽¹⁸⁾ EMCDDA, *European Prevention Curriculum. A Handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use* (EMCDDA, europæisk forebyggelseslæseplaner. En håndbog for meningsdannere, politikere og andre beslutningstagere inden for videnskabeligt funderet forebyggelse af stofmisbrug), Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2019, s. 29-30, besøgt 19. marts 2025, https://www.euda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en.

⁽¹⁹⁾ EMCDDA, *ESPAD-rapport 2019. Hovedresultater fra Den Europæiske Rusmiddelundersøgelse (ESPAD) 2024*, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2020, besøgt 19. marts 2025, https://www.espad.org/sites/default/files/2020.3878_EN_04.pdf, s. 42-48. Undersøgelsen blev gennemført i 49 europæiske lande.

Nogle bruger stoffer til at håndtere stress (f.eks. i skolen), angst eller depression. Andre bruger receptpligtige stimulanser til at få mere energi og blive bedre til at holde fokus eller bruger receptpligtige beroligende midler til at håndtere følelsesmæssig stress med forskellige årsager.

Ensomhed og kedsomhed

For nogle unge kan det være svært at finde noget at tage sig til eller at håndtere at være alene. Stoffer giver dem måske et indhold i livet og kan udgøre et fælles grundlag for at socialisere med jævnaldrende og knytte bånd til en gruppe.

Manglende selvtillid, behov for at udtrykke sig mere frit

Unge mennesker kan under påvirkning af stoffer opnå en følelse af at kunne handle med større selvtillid, fordi hæmninger løsnes, og social angst mindskes. Det giver mod til at gøre ting, man normalt ikke ville gøre, f.eks. danse, selv om man er en dårlig danser, synge af fuld hals, selv om man egentlig ikke kan synge, eller henvende sig til jævnaldrende, selv om man er meget genert.

Miljøer, der fremmer risikoadfærd

I film, i populære medier og på sociale medier ser man ofte mennesker – unge såvel som ældre – drikke eller bruge stoffer. Dette fremstilles ofte, som om det ikke har nogle konsekvenser.

Lejlighedsvis brug af stoffer har måske ikke umiddelbart skadelige følger, men hyppig anvendelse, indtag af store mængder, tidlig debut, blandingsmisbrug ⁽²⁰⁾ og risikoadfærd (indtag af stoffer i forbindelse med kørsel eller seksuel aktivitet) kan have negative konsekvenser. Der er stærk dokumentation for, at hyppig brug af stoffer kan give et dårligt fysisk og mentalt helbred, hvilket igen kan gå ud over uddannelsesaktiviteter og -resultater ⁽²¹⁾.

Bilag II. Hvad forstås ved effektiv forebyggelse af brug af stoffer

Forebyggelse af brug af stoffer har formål at stoppe eller forsinke brugen af psykoaktive stoffer. Forebyggelse kan også bidrage til at mindske risikoen for, at personer, der er begyndt at bruge stoffer, udvikler et problematisk forbrug ⁽²²⁾. De fleste målgrupper for forebyggelse er ikke i umiddelbar risiko for misbrugsrelaterede lidelser, men de kan være i risiko for fysiske eller mentale skader, skolefrafald, problemer med politiet, risikobetonet adfærd (f.eks. på det seksuelle område). Den slags problemer kan potentielt opstå for enhver, der bruger stoffer.

⁽²⁰⁾ Ved blandingsmisbrug forstås brug af to eller flere psykoaktive stoffer, lovlige eller ulovlige, samtidig eller efter hinanden. At blande stoffer øger risikoen for helbredsproblemer og komplicerer gennemførelsen af effektive interventioner, hvilket f.eks. er et problem ved akut forgiftning.

⁽²¹⁾ FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse, De Forenede Nationers Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur, Verdenssundhedsorganisationen, "Education Sector Responses to the Use of Alcohol, Tobacco and Drugs", *Good Policy and Practice in Health Education* (uddannelsessektorens indsats over for brug af alkohol, tobak og stoffer – god politik og praksis inden for sundhedsundervisning), Booklet 10, 2017, s. 26, besøgt 19. marts 2025, https://cdn.who.int/media/docs/default-source/substance-use/247509eng.pdf?sfvrsn=51329e52_2&download=true.

⁽²²⁾ EMCDDA Den europæiske narkotikarapport 2024, EUDA.europa.eu, 2024, besøgt 5. december 2024, s. 14, <https://emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024>

Undersøgelser viser, at tidspunktet for debut af brug af stoffer hos børn i skolealderen kan forsinkes, hvis forebyggelsesindsatsen har fokus på både at udvikle unges personlige færdigheder og sociale kompetencer med henblik på at støtte sund socialisering og skabe et støttende miljø, hvor faktorer, der kan udløse en usund adfærd, er begrænsede. Sådanne forebyggelsesstrategier har fokus på:

- at udvikle sociale kompetencer, evnen til at sige fra samt evnen til at træffe gode beslutninger på individuelt plan
- skolepolitikker om brug af stoffer
- at udvikle et beskyttende og støttende uddannelsesmiljø, der fremmer læring og sætter klare regler for brug af stoffer ⁽²³⁾ på et miljøorienteret, systemisk niveau.

Unge brug af stoffer er ofte en del af et bredere mønster af adfærdsmæssige problemer og risikoadfærd. Forebyggelsestiltag skal derfor tage fat på problemet i sin helhed. Fokus skal ikke være på brug af stoffer eksplicit og isoleret, men på udvikling af sociale færdigheder og kompetencer med henblik på at fremme sund socialisering og tage fat på de miljøbetingede, sociale og kommercielle determinanter og faktorer, der fører til en sådan adfærd, snarere end brug af stoffer i sig selv.

⁽²³⁾ EUDA, "Schools and drugs: Health and social response" (skoler og stoffer: sundhedsmæssig og social indsats), april 2022, besøgt 4. december 2024 https://www.euda.europa.eu/publications/mini-guides/schools-and-drugs-health-and-social-responses_en

Hvad handler forebyggelse af brug af stoffer om (med fokus på unge)?

DO'S	DON'TS
På mesoniveau (socialt miljø; fællesskab) Sikring af miljøer, der: • er fri for stoffer • begrænser eksponeringen for muligheder for usund adfærd eller og risikoadfærd • fremmer tilgængeligheden af muligheder for sund adfærd • er socialt støttende. Sikring af sunde sociale relationer. Sikring af støttende familiebånd samt støtte fra og inddragelse i fællesskaber På mikroniveau (individuelt niveau): • skabe meningsfuld inddragelse og en følelse af formål • udvikle sociale kompetencer • psykopædagogik (følelsesmæssige kompetencer, håndtering af følelser og stress) • undervise i effektiv kommunikation og udvikling af sociale kompetencer • støtte forældre i udvikling af forældrekompetencer.	Give adgang til indsatser, der indeholder information om: • typer af stoffer • stoffers negative indvirkning på krop og sjæl • straffe i forbindelse med brug af stoffer. Give adgang til indsatser (på sociale medier og i massemedier), der implicit indikerer, at brug af stoffer er udbredt og almindeligt, en kulturel norm eller en normal måde at håndtere vanskeligheder på.

Den Europæiske Unions
Publikationskontor

